61491/P . IP/GAL

IOANNIS MICHAELIS GALL,
WYLANI WÜRTEMBERGENSIS

DISSERTATIO
INAVGVRALIS MEDICA

SISTENS

CRITICEN
PROPHYLAXEOS
SYPHYLIDIS,

QVAM

SVB REGIMINE ACADEMICO

Plurimum Reuerendi, Illuſtris ac Magnifici Viri

D. MATHIAE DANNENMAYER,

SS. THEOLOGIAE DOCTORIS, AC HISTORIAE ECCLESIASTICAE PROFESSORIS PVBLICI, ORDINARII,

AVCTORITATE ET CONSENSV

INCLVTAE FACVLTATIS MEDICAE

pro ſummis in medicina honoribus legitime obtinendis

PVBLICAE DISQVISITIONI SVBMITTIT

IN AVLA ACADEMICA MAIORI

MENSE MARTIO ANNO M. DCC. LXXVII.

FRIBVRGI BRISGOVIAE,

Typis IOANNIS ANDREAE SATRON, Almae Vniuerſitatis Typographi.

—— *tacitus paſci ſi poſſet coruus, haberet*
Plus dapis, & rixae multo minus, inuidiaeque.

Hòrat. Epiſt. lib. i.
ad Scaeuam.

WELLCOME
LIBRARY
INSTITUTE

347761

ILLVSTRI VIRO

FRANCISCO

CAR. BORROMAEO

HAEGELIN

Sacr. Caeſar. Reg. Apoſt. Maieſt.

in Excelſ. Regimine inferioris

Auſtriae

CONSILIARIO ACTVALI

Leuiro ſuo

aeternum Venerando

Specimen hocce inaugurale
qualecunque

D. D. D.

AVCTOR.

PROOEMIVM.

LECTOR BENEVOLE!

Ex tanto rerum medicarum oceano, quid pro diſſertatione inaugurali hauriam, diu haeſitanti conſilium ſuggeſſit Celebr. Medicinae Chyrurgicae Profeſſor noſter Doctor Mederer, vt de prophylaxi luis venereae diſſerendum ſuſcipiam. Placuit mihi hoc conſilium eo magis, quo huiusce materiei pertractatio in academiis minus trita hucusque fuit, atque repetita.

Quum vero contractiora forent temporis praefixi ſpatia, quam, vt, quaecunque hac ſuper re dicenda eſſent, exhau-

riri a memet potuiſſent; de remediis prophylacticis luis venereae maxime cognitis, criticam ſolummodo in me ſuſcepi; Prophylaxin ipſam, ſi qua poſſibilis, doctiſſimo D. KERN, cui partiri mecum laboris ſpartam libuit, ſtatuendam relinquens.

Cetera, ſi quid, pro rei dignitate non elaboratum ſatis diſſertationi huic inſit meae, tenuitati virium mearum id adſcribatur, rogo: ſin autem boni quid in medium inde prolatum fuerit, id totum ad Celeberrimum MEDERER tanquam ducem laboris mei referendum eſſe, volo. Faue, & vale.

* * *

ASTRVCIVS, ampliſſimae doctrinae vir, & laude mea quantacunque longe ſuperior, in fuſo & egregio, quod de lue venerea concinnauit, opere inquit: *a*) " Conſtat antiquiores medicos, ubi primum ex-„ ploratum habuere, adfectiones omnes iſtius-„ modi ſolo veneris uſu contrahi, in id omni „ ope, atque opera olim incubuiſſe, vt ingreſ-„ ſuro contagio vias arte praecluderent, atque, „ ea ratione orituros inde morbos auerrunca-„ rent. „

In exemplum adducit vnum inſtar omnium GABRIELEM FALLOPIVM, qui operis ſui de morbo Gallico Cap. 89. ſic. praefatur: " Ego, „ inquit, nihil feciſſe videor, niſi doceo vos, „ quomodo quis videns pulcerrimam ſirenam, „ & coiens cum ea, etiam infecta, a Carie,

---

a) Vid. ASTRVC. Lib. III. Cap. II. §. II.

„ & lue Gallica praeſeruetur. Ego enim ſem- „ per ſui huius ſententiae, quod adſit ratio „ praecauendi, ne per contagium vlcuſcula „ (venerea) oriantur. „ Ait porro, ſe feciſ- ſe experimentum in centum, & mille hominibus, & Deum teſtatur immortalem, nullum eorum infectum fuiſſe.

Quod ad prophylaxin luis venereae is dilaudauit remedium, poſitum erat in decocto herbarum plus minus adſtringentium, ligni guaiacini, & mercurialium; quo imbuta lintea balano adponi, vel orificio vrethrae intrudi iubebat.

Petrvs Angelvs Agathvs, qui Fallopii opus ſcholiis, & adnotationibus auxerat, non in eandem ſolum cum Fallopio abiit ſententiam; ſed in mulieribus quoque id remedii genus haud diſſimilis vſus fuiſſe addidit. Commendat hisce ſuffimigii mercurialis vſum, quo ſuffiantur loci venerei, decocto Fallopiano poſt opus ſtatim eloti.

Sufficit mihi cum Celeberrimo Astrvc e vetuſtioribus vnicum duntaxat Fallopivm, & Commentatorem eius adlegaſſe; eos enim, qui hac de re mentionem quamdam fecerant, vel non fecerant, commemorare, & laboris, & temporis, & opportunitatis tantum exigeret, quantum a Clar. Boehmio *b*) in praeclara ſua de

b) Vid. diſſert. varias ſiphylidis therapias ſiſtens Argentorati 1771.

de variis luis venereae therapiis diſſertatione, collocatum eſſe nouimus. Id ſolummodo miror, nec verbulum hac ſuper re excidiſſe Clariſſimo BOEHMIO; licet facili inde negotio diſſerere ſub idem tempus potuiſſet. An ſtudio ſiluit?

E recentioribus noui cum Illuſtr. DE HORN, Dr. medic. Pariſienſ. *c*).

I. Certum luis venereae praeſeruatiuum D. MALON; *d*).

II. Reſoluentem aquam prophylacticam GILBERTI PREVAL, Dr. medic. Pariſ. *e*).

III. Reſoluentem aquam prophylacticam DE CEZAN, Dr. medicin. Pariſienſ. *f*).

---

c) Expoſition raiſonnée des differentes methodes d'adminiſtrer le mercure, dans les maladies vénériennes précédée de l'examen des préſervatifs. Imprimé a Paris 1775. chez Monory.

d) Eſſai ſur neuf maladies également dangereuſes &c. *Avec un préſervatif aſſuré des maladies vénériennes.* Imprimé a Paris 1770. chez Boudet & Aſſociés.

e) D. PREVAL remedium ſuum prophylacticum nullo libro, ſed ſchedis ſolummodo promulgauit, teſte Illuſtr. DE HORN.

f) Manuel antiſiphylitique, ou eſſai ſur les maladies vénériennes, avec un préſervatif des ces maladies. Imprimé a Paris 1774. chey Desvantes de la Doüé.

IV. Mercurium dulcificatum I. I. Gardane, Dr. medicin. Pariſienſ. g).

V. Aquam vegeto mercurialem D. Pressavin, membri Colleg. Reg. Chyrurg. Lugduni Gallorum. *h*).

VI. Lixiuium Celebr. Waren, Dr. medicin. Edimburg. *i*).

Remedia a ſingulis hisce viris in prophylaxin luis propoſita recenſuit quidem Ill. Hornivs, eaque fuſe ſatis diiudicauit; at partium ſtudio, & praeconceptis hinc inde opinionibus quum mihi faſcinatus videtur, cenſuris ipſius in compendium a memet redactis, ſenſa propria, ſed neutra, ſed minime praeiudicata interſeram.

Prius vero, quam haecce disquiram, de prophylaxi Fallopiana pauca quaedam recenſenda habeo.

Quidquid magnus iſte intenderit medicus, id certe remedio ſuo non fuit adſecutus. Nam ſiue decocto ſuo adſtringente reſorptionem virus impeditum, ſeu illud ſingulari & ligni guaiaci- ni,

g) Maniere ſûre & facile de traiter les maladies vénériennes. Imprimé a Paris 1773.

h) Traité des maladies vénériennes dans le quel on indique un nouveau remede pour les Guérir. Imprimé a Paris 1773. chez Didot.

i) Nouvelle methode pour Guérir & ſe Garantier de la Gonorhé virulente. Imprime a Paris 1771. chez Quillau, Prault, & Roſet.

ni, & mercurii virtute in nihilum plane redaɛtum iri confiſus ſit; (quosnam enim praeter hosce duo ferire ſcopos in animo habere poterat?) eius profecto confidentiam hanc vtramque fruſtratam eſſe adfirmo, propterea quod venereum virus, quod per ſe non obvolutum, dilutumque eſt; neque tam facile alias a poris organicis imbibi, neque imbibitum etiam per remedii peculiariter deſtruentis vim, cuius agendi modus minime perſpiciendus, ſemper nos latet, aeternumque latebit, mox pediculorum inſtar ad internecionem deleri poſſe, obſeruatis & experimentis comperimus.

Tractatus a D. Malon in lucem editi pag. 112. reperire eſt formulas duas in prophylaxin a contagio luis venereae depraedicatas. *Altera* ex pinta aquae communis, & cochlearibus IV. aceti vini communis oxycratum eſt; ſolutio unciae ſemiſſis aluminis vſti in pinta aquae bullientis facta *altera*. Elutiones ex alterutra, iniectionesue genitalium mane & veſperi, nec non oris gargarizatus ſuadet auctor, monendo ſimul, quod ardoris, pruriginisue in parte quadam iniecta, ſiue vrethra virili, ſeu vagina feminea vllibi ſubortae ſenſatio ſignum incipientis exulcerationis eſſet, quae a nonnullis puris, ibidem collecti, guttis excitaretur. Quo etiam in caſu, modo malum vltra viginti quatuor horas necdum durauerit, inie-

ctio-

ctiones omni trihorio repetendas commendat, ſanationem perfectam eiusmodi opera futuram adfirmans.

Illuſtr. de Horn oxycratum Malonianum tanquam refrigerans, ac liquorem aluminoſum tanquam adſtringens conſiderat remedium; iuſta adnotatione ſubiuncta, praerogatiuam aluminis uſto hac in re prae aliis haud deberi, eoquod ab aqua, qua ſoluebatur alumen, particulas conſtitutiuas, ſuper ignem nuper deperditas, eidem nunc rurſus accedere manifeſtum ſit.

Tum rationem, qua agere vtrumque valeat, perſcrutatus, prius viribus haud vllis gaudere; poſterius vero more ceterorum adſtringentium quorumcunque damni plurimum adferre eruit; quum iteratus horumce vſus eas, quas flexiles continuo, ac lubricas conſeruari oporteret, partes exaſperando ſenſim rigidas faciat, atque ideo mala longe deteriora, quam virus ipſum inducat.

Refrigerantem oxycrati vim e virtutibus in illo contentis, tanquam effectum oriri clarum eſt. Illas itaque, non hunc, ne obſcuris verbis ſententiam ſuam efferret, nominare debuiſſet Illuſtr. Hornivs. Quum autem ab oxycrato vires abiudicaret, ac aequo penitus animo inualidum enuntiaret, has minus perſpectas habuiſſe videtur.

Nam

Nam profecto vires exerit validas, vtinam perinde innoxias! etenim ab acidis & mucum omnem, & vnguen incraſſari; neutiquam vero reſolui; nec etiam (vt vulgo creditum hucusque fuit) adtenuari, per experimenta in Gallicis aeque ac Latinis culinis, officinisque inſtituta comprobatum accepimus.

Quum ergo vrethram obducens vnguen, quocum mixtum virus venereum fermentationem ſubit, ab oxycrato inſpiſſetur, atque ideo hoſpitis virulenti mora non minus, quam ſecuturi inde effectus adiuuentur, quis eſt, qui ab illius adminiſtratione noxam inſignem contrahi non arbitretur?

Eadem quoque ratio eſt, quare aluminoſus liquor binis modis noxius proclamari poſſit. Subacidus enim aeque cum ſit, atque auſterus, pronum eſt concludere, fore vt frequentiori huius vſu cum vnguini inſpiſſatio, tum maxime partibus ſolidis comparetur rigiditas.

Quamobrem, quum vtraque haec ſolutionis aluminoſae vis immutando virus venereo nec tantillum par ſit, prophylacticae medelae nomine indigna prorſus cenſenda eſt.

Quae a D. Preval iactatur aqua reſoluens, illimis eſt, & pellucida; nec peculiaris odoris: ſaporis autem primo terrei tantum; ſubauſteri dein; linguam leniter criſpantis denique; nec ſedimentum in fundo vaſis deponens.

Per

Per analyſin, ſyntheſinque aquam Prevalianam examinans Illuſtr. Hornivs, hanc depurgatam a ſedimento, & decantatam aquam phagedaenicam eſſe cognouit.

Mercurium ſublimatum corroſiuum aqua calcis decomponi, ex chymicis notum eſt: maior enim terrae alcalinae calcis cum acido ſalis mercurii ſublimati corroſiui, quam cum mercurio intercedit adſinitas; licet decompoſitio haec tam exacte nunquam euenit, quin pauxillum quid mercurii ſublimati corroſiui, quod decompoſitioni minus pateat, adhucdum in aqua ſolutum, ſupereſſe deprehenderetur. Id quod & Mayer, pharmacopaeus Osnabrucenſis *k*) & Payen, pharmacopoeus Caſtrenſis Regius Gallicus, *l*) demonſtratum quoque reliquere.

Ipſe Illuſtr. Hornivs per ſuam, quam cum reſoluenti aqua prevaliana inſtituit analyſin, in lagena, quae viginti quatuor uncias caperet, mercurii grana circiter duo reperiſſe ſe adfirmat.

Hic vero ſublimatus non eſſe, ſed qui in magna aquae vi ſolui pariter poſſit, mercurius praecipitatus ab illo creditur.

Quid-

---

k) Chymiſche Verſuche zur nähern Erkänntniß des Kalchs. Im 15. Kap.

l) Dans le troiſieme volume des obſervations ſur la phyſique, ſur l'hiſtoire naturelle, & ſur les arts de M. l' Abbé Rosier, mois de Fevrier année 1774.

Quidquid ſit; reſoluentis aquae Prevalianae virtus in alia re, praeterquam exigua ſoluti in eadem mercurii, terreſtrisue, quod ex acidi ſalis connubio cum alcalina terra conſurgebat, ſalis quantitate ſita eſſe haud poteſt: quae binae vtpote ſolutiones aquam hanc ſubadſtringentem reddunt.

Nec vero virtutem hanc adſtringentem, nec ſingularem, ſub multo maiori etiam doſi dati, mercurii vim a contagio virus venerei praemunire poſſe, iam evicimus.

Propoſita a Cl. Cezan aqua reſoluens, conſtat aqua deſtillata communi, in qua mercurius ſublimatus corroſiuus ſolutus, cuique anatica aquae calcis de prima infuſione pars, nec non herbarum vulnerariarum decoctum, quo magis arcana evadat, adfuſa fuere.

Videatur in libri ab ipſo editi pag. 227. N. VII. eiusdem formula, ex qua, vtrum ſedimentum poſt admixtam aquam calcaream praecipitatum, a liquore ſeparandum ſit, anne relinquendum, non ſatis liquido perſpicitur.

Quae quidem & momenti haud exigui res, & ſcitu neceſſaria fuiſſet. At poſterius vt credam, iſtius ſilentio inducor. Atque hoc in caſu aquam a Cl. Cezan dilaudatam phagedaenicae haud abſimilem; contra reſoluenti preualianae aequalem; nullatenus vero prophylacticam

ſticam habendam eſſe exiſtimo, vt iam repetitis vicibus demonſtratum iui.

Contractum profecto hocce iudicium, atque cenſuram brevem ſuper reſoluenti aqua Cezaniana in medium protuliſſe, ſatis una, abundeque mihi cum Illuſtr. Hornio fuiſſet, niſi ex ipſo magnanimitate adeo tumidi auctoris libro, quod absque priuatis commodis aperuerit quidquam publico, niſi ex ipſo, inquam, auctoris libro, quantum argumentis, quibus inuentum ſuperſtruebat ſuum, deceptus fuerit, intellexiſſem.

Adde quod Cl. Cezan inuentum hocce ſuum non omni ex parte ſatisfacturum eſſe coniectaret. Id etſi quidem de illis ſolum hominibus, qui aut religione nimis anxia tangantur, aut ſui commodi ſtudioſiores ſint, ſuſpicaretur; tamen & hic falſo opinatum eſſe perſpicimus: quum etiamnum alii ſunt, qui neutri illorum generi accenſeri mereantur.

Aquam hanc ſuam, refert Cl. Cezan, nonniſi ſoluto mercurio ſublimato corroſiuo permixtam aquam calcaream eſſe. Vniuerſo autem orbi innoteſcere, miſturam iſtam alcalinae indolis exiſtere; hinc acidum virus venereum eiusdem virtute profligari penitus debere; tertium enim quoddam corpus ſalem ſcilicet enixum, ex intima vtriusque coniunctione oriri; nec iam vllum (ait porro theſin ſuam demon-

ſtra-

ſtraturus) dubio locum ſupereſſe, quin virus venereum acida indole praeditum eſſet; litem hanc per plures inſtitutas a ſemet periclitationes deciſam omnino fuiſſe.

Eſto per me licet: at virus venereum acidum eſſe, nullus concedam. Auocent illum ab imbecilli hac opinione, D. D. Bordeves, *m*) & Fabre, *n*) populares eius, doceantque, nulla habita rei huiusce ratione, per initum aquae, tanti ab ipſo aeſtimatae, cum acido virus venereo concubitum, ſal neutrum haud oriri; hinc fieri etiam minus poſſe, vt virus tali modo peruerteretur.

Qui primis tantum labris inſtitutiones chymicas guſtauere, norunt, quanta auiditate ab alcalinis adtrahantur acida, adeo, vt haec ab aliis, quibuscum coniuncta fuere, corporibus ſeiungantur, atque ab illis ad ſeſe abripiantur.

Enim vero contingit reipſa tale quid, ſi quando abſtractum, in quo ſoluebatur mercurius ſublimatus corroſiuus, cum aqua calcarea permiſceamus.

Acidum enim ſalis mercurii ſiblimati corroſiui nubit terrae calcareae libentius, quam mercurio; hinc calcaream, quam in aqua calcis

m) Recherches ſur les maladies chroniques. Imprimé a Paris 1775. chez Ruault.

n) Recherches ſur la nature de l'home. Imprimé a Paris 1776. chez Delalain.

cis offendit, terram amplectens, dimittit mercurium. Cauſticum vero calcis mercurio maritatum, vna cum ipſo ad fundum ruit; quia cum intermedio, quod ex coniunctione acidi ſalis cum terra calcarea ſurgebat, corpore adfinitatem habet nullam.

Vnde quiuis plane colligat, neceſſe eſt; nec vllus, credo, inficiabitur, reſoluentem aquam Cezanianam alcalinam minime, ſed potius phagedaenicam eſſe, quae a ſedimento decantata (vt ſuperius in aquae Preualianae analyſi adnotauit Illuſtr. Hornivs) non niſi terreſtre ex connubio terrae calcareae cum acido ſalis progenitum ſal, & pauxillum mercurii praecipitati in ſeſe contineat.

Quodſi ſedimentum (vt mihi de aqua Cezaniana perſuaſum eſt) quoque relinquatur, nec aqua decantetur; tunc idem grauitatis ſuae cauſa a concuſſione vaſis mox fundum ſubſidendo petit; atque adeo neque in effuſione, neque adplicatione ſui aequaliter diuidi poteſt.

At demus, id etiam fieri poſſe: non ideo tamen ſequitur, liquorem iſtum alcalinum haberi debere, licet talem & auctor ipſe agnoſcat, & toti orbi vt notiſſimum iactet; quandoquidem alio ſtatim loco eundem pari iactantia rurſus acidum deſignare, ac antiſeptica quaſi virtute, quam a contento acido ſalis repetit, donatum depraedicare non dubitauerit.

Patet

Patet igitur theoriam, qua aquae ſuae, adeo prae reliquis aeſtimatae, effectus ſuffulciuit Clar. Cezan, fictam plane & erroneam eſſe.

Quid! quod pruriginoſa illa audacia, qua illam ipſam exarauit, exaratam imprimi cura- [illegible] audacia, inquam, illa facit, vt tantum abſit, ne de ſolida obſeruationum, experimentorumque veritate, quam is perinde toties, ac magnum ſuum, liberalemque animum adeo iactat, dubitationem habeam, vt potius perſuaſum mihi ſit, ipſum fanaticis opinionibus captum delirasse.

Cla. Gardane eadem cum D.D. Preval & Cezan coluiſſe principia videtur. ſub dulcificati enim mercurii ſublimati corroſiui titulo formulam edidit, quae virorum modo denominatorum formulis propemodum ſimillima reputanda eſt.

Inaequalis ſiquidem habita aquae calcareae vis diſcrimen interponit nullum; quia quaeuis aqua calcarea, ſiue ea primae infuſionis, tertiaeuae ſit; ſeu diutius, breuiusue infuſa fuerit; ſiue in calida, frigidaue infuſione, ſuper multa paucaue calce ſteterit, iisdem ſemper viribus gaudet; dummodo aut recens facta ſit, aut ab aëris acceſſu tam accurate munita, vt ne in ſuperficie ſua cuticulam contrahere, neu ſedimentum ponere in fundo queat.

Etenim demonſtrata res eſt, vltra certam terrae calcareae quantitatem ab aqua ſolui non poſſe, ſolutamque duntaxat tamdiu ſuſpenſam teneri, quamdiu ab aëris aditu defendatur.

Quare mercurii ſublimati corroſiui in aqua ta, aut perſonata fuerit, aqua phagedaenica vsque permanet; modo hac in re probe aduertas velim, ab aquae calcareae bonae vncia una mercurii ſublimati corroſiui grana tantum duo decomponi; adeoque, ſi plus mercurii ſublimati corroſiui ſumeres, hunc quidem ſolui, at decompoſitioni non patere; hinc etiam ſequi, vt aqua, quanto plus mercurii ſublimati corroſiui ſumpſeris, tanto acrior reddita, ab iſta, in qua mercurius ſublimatus corroſiuus ad debitam quantitatem decompoſitus fuerit, ſollicite diſcriminanda ſit.

Illuſtr. Hornivs mixturae huius inuentionem Cla. Fernelio, qui illam aquae diuinae nomine adpellare ſolebat, adſcribit, ratus, Fernelivm eandem cum D. D. Preval, Cezan, & Gardane mentem habuiſſe, hosque arcanum ſuum ab illo mutuum accepiſſe.

At iſtud, pace mea, vnde vnde velint, mutuati fuerint! equidem fieri plerumque ſolet, vt quae pro recens detectis vendantur pharmaca, non niſi antiqua ſint, quae nunc demum recoquantur, atque iterum in lucem protrahantur.

Non-

Nonne radicem filicis maris vermium genus omne fugare, & ipſe DIOSCORIDES, *o*) atque ex hoc GALENVS *p*) iam olim literis conſignatum reliquit? Nec tamen res iſta obfuit, quo minus idem remedium, tanquam recens inuentum arcanum, magna pecuniarum vi bini ſimul reges *q*) nuperrime ad ſeſe coemerent, atque cum publico communicarent.

Praeter haecce peruulgata remedia prophylactica dantur & diuerſa alia, quae a variis, ceu arcana commendarentur. Quorum, quae mihi innotuerunt, potiſſima pars terreſtris, metalliciue, praeprimis mercurialis vitrioli ſolutione aut linimento quodam conſtare deprehenſa eſt.

Etenim, quum eſſent nonnulli, quos aut prudens rerum penſitatio, aut infelix experientia liquorum adſtringentium noxas edoceret, in eam cogitationem inducti fuere, vt ingreſſuro virus venereo oſtia linimine quodam conglutinarent; Quum ſententiam, tanquam apud omnes peruagatam ac vulgarem & ipſi amplecterentur, venereum virus per inhalantes poros reſorberi; hos autem ope ſuperinducti vnguinis

o) Lib. IV. Cap. CLXXXVI.

p) De ſimplic. rer. facultate Lib. VIII. N^ro^ 39. CHARTER. Tom. XIII. p. 223.

q) Galliarum & Sueciae.

guinis oppilari; ſicque reſorptionem neceſſario praecaueri.

Ne vero penitus hac in re fruſtrarentur, linimento ſuo etiamnum admiſcuerunt mercurium, vt eiusmodi ſmegmatis opera cum reſorptio impediretur, tum praeſertim, vt virus a mercurio, adiuratiſſimo illius hoſte, prae foribus obtruncaretur.

Verum enimuero opinionibus tantum ingenioſe excogitatis innixas illorum periclitationes ab experientia peruerſas fuiſſe comperimus: ſiquidem ab ingenti muci ſub coitu adfluentis copia, quicum permixtum fuit linimen, vnguinoſa perinde lorica, ac arma mercurialia proluebantur. Obicem itaque, quo reprimeretur etiam, & reiiceretur virus venereum, offendit nullum.

Reſtaret adhuc, vt quibusnam admixtis prophylacticum, quod ex Italicis nouellis *r*) mihi innotuit, Felicis Morandi, pharmacopaei Genuenſis remedium compoſitum ſit, indagandum ſuſciperem.

Diuenditur ab ipſo duplici forma: *Altera* balſamum, ſeu linimentum, quo inungantur balani; viſcidulam & lactis inſtar candeſcentem aquam ſeu ſpiſſam nonnihil emulſionem, qua eluantur, iniicianturue cunni, ſiſtit *altera*.

Anne

r) Notitia mundi Nro 14. die 17. Februar. 1776.

Anne vitriolo Saturni id conflatum eſſe licet arguere? ſaltem, quae ipſi cum Gulardico balſamo, ac liquore intercedit analogia, eiusmodi quid ſuſpicari jubet. Analyſis chymica rem facile clariori in luce locaret.

Quod adminiſtratio folliculorum *s*) (Anglice *Condons* dicunt) e tenui & inconſutili pellicula in formam vaginae confictorum, a vulgiuagae Veneris diſcrimine immunes reddere nequaquam poſſit, fuſis argumentis diſertiſſimus euicit Astrvc.

Nec mihimet ipſi defuit opportunitas, rationes, quas adfert ille, non ſemel comprobatas videndi; quum eius generis loricis induti equites, in ſuis nullo folliculo praeuinctis inguinibus, pro Gonnorrhoeis, ac pudendagris vlcuſculoſis, bubones venereos reportaſſent.

Hactenus intellectum quidem eſt, quemadmodum corpus humanum praemuniri debeat, adeo, vtne luis venereae contagium contrahere ſibi poſſit; ſed experientia pariter quoque commonſtratum, omnia hunc eundem in finem commendata auxilia, mortalibus emolumenti parum attuliſſe.

Nunc quaedam, quae ad primos contractae iam venereae contagionis morbos, illico e ſede ſua reuellendos extirpandosque collaudantur, remedia recenſebimus; atque hinc conſilia,

s) Astruc Lib. III. Cap. II. §. II.

quae D. D. Preſſavin & Waren, non ſine magna animi ſui moderatione, Veneris nepotulis impertiti fuere, hoc loco examinanda eſſe ducimus.

Prior enim, verba, inquit, in commendanda remedii ſui, tanquam indubitata veritate, ſe probe moderaturum. Exiſtimare ſeſe, certitudinem eius demonſtrari neutiquam poſſe. Hinc ſuae effectum medelae ex eius duntaxat virtute, ſenſiles partes irritatura, explicans, partibus, refert, irritatis, copioſiorem humoris adfluxum cieri, atque adhaerens iisdem virus ſic excuti, proluique.

Has vires aquae ſuae vegeto mercuriali adtribuere conatur D. Preſſavin, ſi quando ab impuro ſtatim concubitu eius ope eluantur, iniicianturue genitalia.

Qua quidem in re apud homines, ſenſili admodum neruorum ſyſtemate praeditos, fieri poſſe commemorat, vt vehemens dolor, ſed noxiam relicturus nullam excitetur.

Demum, poſtquam prudentiſſimi conſilii ſui rationem, certis experimentis innixam, aſſeruiſſet, ea quae primo in medium proferebat, repetit: Ab animo nempe ſuo nihilominus tamen, quam maxime abeſſe, vt remedium hocce ſuum, tanquam certum & indubitatum, venditandum eſſe arbitretur.

Liquor vegeto mercurialis, cuius auctorem

ſe

ſe perhibet D. Pressavin, in libri ab ipſo editi pap. 371. deſcriptus habetur.

Conſtat is mercurio, qui in ſpiritu nitri primum ſoluitur; dein ope alcali vegetabilis fixi praecipitatur; tum praecipitatus in aceto iterum ſoluitur; ſolutus adhibito alcali vegetabili fixo rurſus praecipitatur; poſt praecipitatus in aqua, & ſolutione tartarea coquitur, dum tandem a decocto limpidus decantetur liquor, atque in vſus aſſeruetur.

Solutionis huius vncia vna (ſi analyſi Illuſtr. Hornii credere fas eſt) continet mercurii granum vnum.

Erat praeter D. Pressavinvm profecto nullus, qui virga cenſoria ab Illuſtr. de Horn adeo perſtringeretur; quandoquidem, credo, remedium ille ſuum plus ad vſus internos, quam mercurium ſublimatum corroſiuum extollit.

Id quod ſtrenuus eiusdem defenſor Illuſtr. Hornivs perferre plane non poteſt: quare prae feruore, & partium ſtudio ſpumans, obiectiones in eum ſuas nimis quoque exaggerat, ſimulque riſui ſemet exponit, dum a D. Pressavin inuenti ius, & gloriam abiudicat, annis abhinc ducentis, clamans, iam a Clar. Pennot *t*); mercurius in aceto ſolutus fuit; idem

t) In Theatro Chemico Argentinae 1613. impreſſo Lib. I. pag. 654. ſub articulo Bernard. Pennot.

a Keisero quoque tantatum *u*); nec non lexicon chymicum *x*) conſiciendi eius rationem ſubminiſtrat: imo chymicorum plures alios mercurii in acido tartareo ſoluendi dudum occupauerat labor.

At enim ex omnibus hisce allatis quid eſt, quod de rationis, qua peragatur ſolutio, ab ipſo D. Pressavin inuentae probabilitate deroget? nonne, quod magna ſaepe ingenia conſpirent, pluribus exemplis iam confirmatum nouimus?

Accedit, qeod aetas libri, ex quo de ſolutione mercurii, per Clar. Pennot in aceto tentata, certior factus Illuſtr. Hornivs, annum centeſimum ſexageſimum ſecundum necdum exceſſerit. Itaque niſi D. Pennot iam ante triginta & octo annos, quam liber hic editus fuit, ſolutionis modum inuenerit; (id quod indicare tamen Illuſtr. Hornivs, ac demonſtrare debuiſſet) fateri profecto cogimur, accedentem triginta & octo annorum cumulum, vt rotundus obtineatur numerus, nimium eſſe cenſendum.

Quid? quod licet D. Keiservs, ſe in aceto mercurium ſoluere, ipſemet non inficiatus ſit; tamen, quamdiu res haec in ſinu eius recondi-

u) Recueil des obſervations de medecine, chirurgie, pharmacie des hoſpitaux militaires, publié par Ordre du Gouvernement 1772. Tom. II.

x) Dictionaire Chimique Tom. II. Art. mercure.

condita fuit, atque arcana, nullus erat, qui illum imitaretur. Nunc vero, quum peruagata, atque vulgaris ſit, quumque plures apud illam fucos inutiles, atque ſuperuacaneos fieri liquido perſpicitur, multo adhuc minus credendum eſt, fore, vt hanc quispiam conſectetur.

Praeterea formulam in lexico chymico propoſitam, cum illa D. Pennoti eandem eſſe, ipſus fatetur.

Is nempe, vt Keiservs in aceto ſolum mercurium ſoluere erat ſolitus. Quam quidem ſolutionem, ad ſoluendum in liquore tartareo mercurium, tanquam praeparationem, duntaxat adhibuit Pressavinvs.

At demus etiam, huic vias ad inuentionem praemonſtratas ab illis fuiſſe: non tamen idcirco ſequitur, D. Pressavinvm ab ipſis, tanquam magiſtris, inuenti rationem hauſiſſe.

Quod autem chymicorum plures in parando tartaro mercuriali operam dudum ſuam collocauerint, quid inde contra inuentionis, tartari mercurialis a D. Pressavin parati, ius concludes? etenim in elaborando illo diu quoque deſudaſſe ſe, ipſe haud inficias it.

Forſitan in anonymorum, planeque incognitorum, quorum Illuſtr. de Horn meminerat, numerum referendus venit; atque adeo illorum forte vnicus eſt, qui conficiendi tartari mercurialis modum eruerat.

Quodſi

Quodſi D. Pressavin faciliorem longe, quo pharmacopaeus Mayer vtebatur, modum cognitum habuiſſet, tam operoſus certe in ſuo non fuiſſet, argumento ſatis manifeſto, illum ipſum inuentorem huius exſtitiſſe; dum contra Celeb. medicus Constantin hac in re facem D. Mayero *y*) praeferret.

De quo Illuſtr. Hornivs, credo, nil reſciit; ſecus enim futurum certe fuiſſet, vt & hanc tartari mercurialis producendi rationem D. Pressavino obiectaret.

Verum enimuero, ſiue ſuum ille modum proprio marte didicerit; ſiue aliorum ex ſcriptis hauſerit; ſeu quidcunque ſit; liquor Preſſauinianus in prophylacticam luis venereae minime, maxime vero omnium, interne dandorum, in curam eiusdemcuratiuam commendari meretur.

Id tantum modo dolendum, quod nullibi magnus quidam artis dictator tartari huius mercurialis & auctor & laudator exſtiterit.

Equidem dubium mihi non eſt, quin vbiuis terrarum (de praeuia quadam periclitatione non dicam) tanquam praeſtantiſſimum luis venereae curatiuum pharmacon & habitum, & receptum fuiſſet.

Quae ſors quum illi non obtigerit, plura ad hucdum tentamina ſubiturum exiſtimandum eſt; licet

y) Vide ejus Alchymiſche Briefe.

licet ſpes haud exigua adfulgeat, fore vt tandem aliquando triumphet; quia detrimenti tantum non adfert, quantum a mercurio ſublimato corroſiuo importari quotidie nouimus.

Remedium autem a D. Pressavino dilau- [illegible] prophylacticum luis haberi non poſſe, ex viribus, queis gaudet, explicare licet. Adſtringunt enim potius, quam irritant; quamuis irritantes eas eſſe, adſerat Pressavinvs.

Iam vero per adſtringentia reſorptionem virus nullo modo praecaueri, in demonſtratis habetur.

Verum eſto etiam, eiusdem vires magis irritantes deprehendi, atque id circo opera earum effici debere, vt maior humorum adcubitus adliciatur, quid inde?

Humoribus, reponis, copioſius per ſtimulantia adlectis virus venereum remiſcetur, remixtum diluitur, dilutum denique vna cum illis eliminatur.

At enim ſucci illi, cumulatius adfluentes tenuitate quadam ſunt praediti, atque vnguini, quo obuolutum haeret virus, aegre miſcentur; hinc, etiamſi virus venerei proluereturquidpiam, tamen futurum eſt, vt potiſſima iſtius pars ſemper adhuc relinquatur: aut ponam etiam, miminam ſolummodo portionem, ſuo impactam nido relinqui, an minus ideo locum contagio ſupereſſe negabis?

Abſit

Abſit vero a me, vt inſtitutas a D. Pressavino periclitationes, obſeruationesque aut plane reiiciam, aut negem; earum enim nonnullis ſecundum reſpondere euentum potuiſſe, haud aegre intelligimus; nonnullis autem minus proſperum reſpondiſſe, ipſemet [illegible] eximio animi candore profatur.

Quod ſi D. Pressavinvs per aquam vegeto mercurialem propoſitum ſuum minus adſequeretur, mentem tamen & longe conuenientiſſimam, & in prophylaxin a contagio luis venereae prae reliquis omnibus vnice duntaxat impendendam habuerat: vt nempe vnguini remixtum virus prolueretur, atque vna cum nido ſuo foras depelleretur.

Profecto, ſi eadem remedii ſui adplicandi mens Celeb. Warenio fuiſſet, a meta non procul aberraſſet.

Medicus hic Britannus pharmacon ſuum primo a circulatoribus anglis, qui idem in arcanis habitum, magni aeſtimauerant, ad ſeſe coemit; tum illud, nonniſi lixiuium ex alcali cauſtico eſſe, per analyſin chymicam detexit; poſtea ſimile ipſe ſibi parauit.

Quodſi is libri z) a Clar. Fordice, populari ſuo, in lucem editi notitiam quamdam habuiſ-

z) Grundſätze der ausübenden Arzneygelahrtheit nach der zwoten und verbeſſerten Ausgabe aus dem

buiſſet, illud ipſum in capite de lue venerea ſub N. 48 deſcriptum reperiſſet.

Iam vero experimentis hoc ſuper remedio ſatis, ſuperque inſtitutis, effectus ab eodem certos exeri, Celeb. Waren toties expertus eſt.

Is nempe candelulam ceream, ichore gonnorrhoeico illinitam, virorum quorumdam vrethris intrudi, atque hos talimodo certo certius inſici curauit; ſique tunc conſueta ſymptomata communicatam contagionem indicarent, eosdem lixivii ſui in vrethras iniecti ope ab infectione rurſus vindicauit.

Nonne igitur ii ipſi erant, qui indubitatos medicaminis Wareniani effectus absque probro, at non ſine periculo comprobatum irent? Quamquam illuſtr. Hornivs, qui in optatis quidem habet, vt eiusmodi hominum vnus praeſto foret, rem iſtam chimaeram eſſe arbitretur, huic, inquiens, ſi vllum talem mortalium terrarum vspiam reperire eſt, & noſtram omnium gratitudinem, & venerationem merito deberi.

Atqui ego eius genereis non vnum ſolum, ſed plures etiam humanitatis amantiſſimos mortales Illuſtr. Hornio coram adducere poſſem, a quibus praeconcepti ſui iudicii conuinceretur omnino.

Verum

---

dem Engliſchen überſetzt. Gedruckt zu Koppenhagen 1769. bey J. G. Rothe.

Verum illi, neque gloriae auidi, nec gratam beneficiorum recordationem adfectantes manere *inglorii*, *dummodo vtiles*, ſatius exiſtimant.

Haec itaque cauſa eſt; haec illis mens, cur latere velint; nec propterea, quod ingenuos viros eiusmodi experimenta minus deceant, in hominum ignoratione verſantur, aut nomen, famamque ſuam in obſcuro eſſe cupiunt, quemadmodum pagina 15 in medium profert, ſibimet ipſi contradicens Illuſtr. HORNIES.

Damus quidem nosmetipſi, hoc verum prophylacticum gonnorrhoeae remedium eſſe primarii plerumque morbi luis venereae: Sin autem idem & gonnorrhoeae curatiuum eſſe, referat Celeb. WARENIVS, metuo, ne virtutibus eius, nimium quantum elatis, turpis criminum nota inuratur.

Hoc etiam adhibito, & recentem, & nulla inflammatione comitatam, ſanari gonnorrhoeam poſſe, certum eſt; nec adeo ab Illuſtr. HORNIO in dubium vocatur. Aſt tantum abeſt, vt vel inflammatae, vel adeo exulceratae, vel gonnorrhoeae inueteratae tollantur, vt inde potius, imo certo certius exaſperentur.

Sed prudentes medicos inter quotusquisque erit, qui in eiusmodi caſibus hocce vtatur remedio? Cuinam, vel ſomnianti, in mentem

tem ventura eſt cogitatio, idem in caſu, vbi proſtata exeſa eſt, iniiciendi, licet Illuſtr. de Horn, ſpectrum ſuum quam terrifice adumbraturus, hunc eundem proponat?

At ſcire ad modum cuperem, quotnam generis huius gonnorrhoeas ipſemet iamiam viderit. Videtur is profecto mihi, hac in re immortalis Boerhaavii ſenſa perſequi, atque huius verba imitando effingere.

Quare etiam, & veram gonnorrhoeae ſedem, & cauſam huius proximam eidem necdum cognitam eſſe, facileinducor, vt credam.

Huc accedit, quod explicandam, qua remedium ſuum agat, rationem quoque Celeb. Waren hallucinaretur, ratus, partibus, quas contingat, ſolidis robur quoddam ab illius adplicatione conciliari, ſicque copioſiorem multo, quam naturaliter fieri ſoleat, humorum ſecretionem cieri; hinc neceſſe ſequi, vt ita & ſpiſſitudo muci adtenuetur, & vna coniunctum cum illo virus proluatur.

Is etiam plurium anglicorum medicorum *aa*) praxi, qui ad ſanandam certam quandam anginae, ab adcumulato, & condenſato muco oriundae, ſpeciem lixiuium alcalinum vſurpare conſueuerunt, opinionem confirmare ſuam adnititur.

 At-

aa) Praecipue Celebr. Pringlés.

Atque haec, credo, theoria illum incitauit, vt remedium ſuum vel in inueteratis gonnorrhoeis eo confidentius commendaret, quo firmius ipſi perſuaſum erat, fore, vt illae, vtpote, quae a debilitate partium ſolidarum orirentur, roboratis hisce euaneſcere penitus deberent.

Verum alcalina, praecipue cauſtica, vtut dilutiſſima, ſtimulantem vim nunquam non exerunt: atqui ad ſtimulandum ſane diuerſum, aliudque virium genus requiritur, quam ad roborandum. Nec naturales etiam ſecretiones, excretionesque per roborantia accelerantur; probe vero per ſtimulantia.

Alcalinum itaque lixiuium in ſolidis partibus, tanquam remedium ſtimulans, effectus ſuos edere, earumque, ſi & ſecernendo, & excernendo deſtinatae ſint, adiuuare munia poterit: aſt ſecretiones, atque excretiones, ſic adauctae, incraſſato illo, in quo nidulabatur virus, muco adtenuando, diluendoque longe adhucdum impares futurae eſſent, alcalino niſi lixiuio ſingularis quaedam, in vnguen animale agens, ineſſet vis, quae idem incidendo penitus, & nidum virus venerei euerrat, & proluendo adprime adcomodatum faciat.

Attamen remedii cuiusdam virtutibus nil officit, etiamſi eius agendi ratio minus cognita habeatur; modo in comperto ſit, quod determina-

minatis in caſibus certos exhibeat, atque indubitatos effectus.

Id autem ipſum gonnorrhoeis incipientibus pariter, atque anginis mucoſis certo mederi auxilio, nec ipſe negat Illuſtr. Hornivs.

Quum ergo pro luis duntaxat prophylactico, quale cognitum, vel idem Illuſtris vir iudicauit, ſuſpiciatur, quis erit, qui ab illo cum in inueteratis gonnorrhoeis, tum praeſertim in anginis, phlegmaſia quadam ſtipatis, plane abſtinendum eſſe non cenſeat?

Verum enim vero certum, quod a contagio virus venerei mortales praemuniret, remedium dari nequaquam poſſe, commonſtraturus Illuſtr. Hornivs (ſic enim ſonant prima tractatus ab ipſo emmiſſi verba) atque idcirco argumenta ſua typis commiſſurus, verba vnde vnde conquirere, neceſſe habebat.

Tribus itaque cum dimidia plagulis compilatis; nec non tabulis analyticis, ſyntheticisque conſignatis, partae auctoritatis fama elatus, pro certo exiſtimauerat, & noua ſeſe in orbem prodigia inuexiſſe, & nouos adeo cultores, ſectatoresque, quos adfectare videtur vnice, ſibimet comparaſſe.

Pari modo elatus Astruc dictatoris adinſtar, vt eius erat mos, chartis mandare non

dubitauit: *bb*) " Alexiteria, quae a gonnor-
„ rhoea, ceteriſque morbis venereis incolumes
„ praeſtent ſine detrimento, nulla dari certa,
„ tuta, efficacia: ſi qua darentur, morbo ipſo
„ vel ſaltem incerti morbi periculo peiora eſſe;
„ neque adeo ab vllo, qui conſultor, proui-
„ dusque ſit vtilitatum, & opportunitatum ſua-
„ rum, vnquam adhibenda. „

Ipſam connexi huius rationem ex theſibus, vni, quam adſumit indubiam, ſuperſtructis deducit, " indubium eſt, inquiens, gonnorrhoe-
„ am, ceteroſque omnes adfectus venereos
„ praecaueri non poſſe, niſi remediis, quibus
„ curantur: neque enim ingreſſurum venenum
„ retundi poteſt remediis aliis, quam quibus
„ conſtat, idem iam ingreſſum, ac tumultus
„ agens in ſanguine debellari, domari, de-
„ ſtrui. „ *cc*)

Hanc vero primariam eius theſin falſam eſſe; atque ideo ceteras omnes inde deductas baſi carere, tum demum liquido eluceſcet, quando Doctiſſimus Kern, collega meus inprimis colendus, in diſſertatione ſua *de infallibili remedio prophylactico Siphyleos*, evictum dederit, quod gonnorrhoeae, aliaque ſymptomata venerea per adhibitum alcali cauſticum praeuerti tuto poſſint; licet idem malis ſiphyliticis in corpore

bb) Astrvc. lib. III. cap. II. §. II. Nro 6.
cc) idem ibidem Nro 1.

pore iamiam praeſentibns nullam plane medelam allaturum eſſe dicendum ſit. *dd*)

Hoc inuentum quidem cogitatione haud proſpexerat Celeb. Astruc: at enim qua ratione, quaeſo, inducti ii, qui ſcripta poſteritati ſua conſecrant, eo temeritatis progredi poſſunt, vt tanti inueniendi remedii ſpem omnem poſteris ſuis praecidant omnino?

Profecto Illuſtr. Hornivs pariter, atque Celeb. Astruc, antiſtites hac in materie longe omnium ſpectatiſſimi, quorum ſcripta alii ceu oracula, alii adeo ceu Thoran, & Alcoran ſuſpiciunt, bini illi, inquam, maximi apud pleroſque ponderis viri, eiusmodi inuentionem plane impoſſibilem eſſe ducebant atque obcoecati, qui ab illorum partibus ſteterant cultores, de poſſibilitate vel cogitare tantum, nefas putabant.

His enim multo commodius erat, verbo virorum auctoritate grauium credulitatem ſuam

dd) Non me latet, Celeb. Peyrilhe nuper alcali volatile ad ſanandam luem commendaſſe, & publici iuris feciſſe in libro, cui titulus: Remede nouveau contre les maledies vénériennes tiré du regne animal ou eſſai ſur la vertu antivenerienne des alcalis volatils imprimé a Paris 1774. Chez Didot le Jeune. Verum res haec ſufficientibus argumentis demonſtrata necdum eſt.

quadam ſuper re addicere, idque dignitate horum in medium prolata propugnare, quam propria quidquam mente excogitare, cogitatum examinare, examinatumque vel comprobare, vel reiicere.

Vtinam tandem aliquando fanaticus hypotheſes quaslibet effingendi tumultus ex artis ſaluberrimae finibus proſcriberetur!

Equidem Nobiliſſimae huic ſcientiae & praeconceptae opiniones, & ſeruitutis iugum peſtem exitioſam late minitari videntur: illae enim deſides, commentitiis, & futilibus tantum deditos; hoc humiles creat adulatores; ambos miſeros, generique humano noxios potius, quam vtiles medicos.

Sola & ſapienter cogitandi, & per hanc ipſam mentem agendi libertas eſt, quae artem hanc, adeo vexatam, ad ſummum perfectionis culmen ſit euectura.

Sed gemma haec lucens terras inuiſa reliquit;
Et ſiquem vano illius ſplendore tumentem,
Magnaque iactantem terrarum videris vsquam,
Nomen inane, nihil, fucosque hunc vendere credas;
Ergo vel hic verum manet, aeternumque manebit:
Perfectum ſub ſole nihil, lunaque ſubeſſe. ee)

THESES

ee) Poët. anonym. in Satyr. III. ſub finem.

THESES MEDICAE.

I.

Medicina eſt ſcientia ac prudens directio virium naturæ animalis ad vitae & ſanitatis a morbis & morte tutelam.

II.

Medicus autem naturae ſpectator, imitator, director.

III.

Nullo iure, erronea, falſa, incerta imputantur medicinae, quaſi mere coniecturalis foret. Non aliis, nec firmioribus gaudet quaeuis naturae ſcientia fundamentis.

IV.

Anatomes animatae nomine phyſiologiam bene inſigniuit magnus HALLERVS, quae niſi principiis anatomicis maximam partem ſuperſtructa fuerit, praeſefert luridum cadaueris ſimulacrum.

V.

Cauſa alternae reſpirationis humano in corpore repeti ab aëre, pulmones inter & pleuram hoſpitante, nequaquam poteſt.

VI.

Cauſa vero primae reſpirationis in homine nato, irruens in aſperam arteriam aër eſſe videtur.

VII.

Motus cordis non a neruis vnice, ſed potius a vi quadam cordi intrinſeca, ſeu irritabilitate explicandus.

VIII.

Motus arteriarum coronariarum cordis ſunt cum motibus aliarum arteriarum ſynchroni; neque venae coronariae cordis inaniuntur, dnm reliquae corporis venae implentur.

IX.

Malpighianos ſic dictos folliculos in hepate nullos eſſe, experimentis conuincimur.

X.

Bilis in vltimis venae portarum ramulis ſecreta, nonniſi per ductum cyſticum infunditur cyſtidi fellae.

XI.

Licet acrimoniam inter omnes inquilinos corporis humani humores maximam habeat bilis; haec tamen propter vires ſuas ſtimulantes primaria motus inteſtinorum cauſa cenſenda non eſt.

XII.

Ars chyrurgica vera naturae imitatrix eſt: vt ergo & medicina hocce titulo gloriari omni ex parte poſſit, haec cum illa maritata ſit, neceſſe foret,

XIII.

XIII.

Carunculae, in vrethra praeternaturaliter enatae, phantaſmata ſunt.

XIV.

Igitur cereolarum, corrodentibus medicamentis delibutarum ope, illas extirpare velle, delirium eſt: imo aegro perniciem non raro adtulit.

XV.

Iſchuria vix aliud morborum genus plures habet ſpecies; vehementiora ſymptomata.

XVI.

Non omnis ad haecce ſymptomata leuanda *algali* adplicationem requirit: ſolius veſicalis iſchuriae ſpecies; atque inter has quidem haud ſingulae.

XVII.

" In retentione vrinae ſyringa minus dextre, „ & ab imperitis in veſicam immiſſa, grauiſſima in- „ duxit ſymptomata, inflammationem, conuulſio- „ nem, & alia. Suppurationem ab eius errore in „ perinaeo obortam aliquoties vidi, quae in gangrae- „ nam tandem degenerauit, nulla arte emendabi- „ lem. „ Ita iam ante ſaeculum Illuſtr. Henricvs a Moinichen.

XVIII.

Ars obſtetricia integrae medicinae pars eſt; generi humano maxime neceſſaria; vtiliſſima; fundamentis mechanicis ſuperſtructa, certiſſima.

XIX.

Eadem ferramentis plurimis, tamen non omnibus; omnino vero vecte, a belgis & pridem & nuper thraſonice dilaudato:

XX.

Nullatenus autem forcipe, vera Germanorum, neutiquam Anglorum inuentione, carere poteſt.

XXI.

Forceps haec, a D. Smelie emendata, illi, a D. Levreto correctae, plurimis in occaſionibus praeferenda eſt.

XXII.

Funiculus umbilicalis vt deligetur, neceſſitas abſoluta non eſt.

XXIII.

Neque emulgere abſciſſum ante deligationem huius prodeſt quidpiam.

XXIV.

Abortus primis a conceptione momentis procuratus aeque graue ſcelus, atque vltimis grauiditatis diebus.

XXV.

Volutatio ciborum infantum; in ore nutricis edentulo, foetido, ſaliua acriori imbuto, prorſus eſt prohibenda. Calidusne cibus ſit, an bene compoſitus, aliis modis explorari poteſt. Nec opus eſt vt ſingula cochlearia putidum hoc ſubeant examen. Morborum

borum

borum nonnullorum infantilium certa ex hoc capite, & ſufficiens deducenda eſt cauſa.

XXVI.

Inueterato quidem, ſed peſſimo more infantes recens nati faſciis ſtrictis torquentur. Prauum eſt commune eorum ex pulte farinaceo alimentum. Peruerſa methodus clamantibus ſemper vbera praebere illico, aut ſaccharum ad ſuctionem dare. Plures inde, iique graues infantum morbi originem ſuam ducunt. Convenit pro alimento lac maternum, aut puls ex pane bis cocto cum lacte; proſunt balnea frigidula, quae corpus firmum reddunt, mundumque conſeruant; mire conducit omnimoda veſtium laxitas & leuitas cum munditie coniuncta, vt corpuſculum debitum capere queat, rectumque incrementum.

XXVII.

Vitia & corporis & animi pleraque in infantibus ferme ab vna, eademque cauſa oriri ſolent: hi enim ante aetatem euadant viri, volunt parentes.

XXVIII.

Veſtes pluribus Europae nationibus conſuetae, quemadmodum alias adultos ſtringunt, hisque minus ſalubres deprehenduntur, ita infantibus praeprimis ſunt noxiae.

XXIX.

Turcarum, Polonorumue veſtimenta reliquis omnibus anteponenda eſſe, atque cum fructu ſanitatis inſigni, vſu inter nos communi recipienda, ſuadet ratio & bona diaetetica.

XXX.

Cum ſubita veſtium immutatio, tum praeſertim veſtium aeſtiualium ſic nominatarum geſtatio multo plures mortalium ad tartara demiſit, quam puluis pyruis & tot commiſſa proelia.

XXXI.

Ingens profecto ſaluti hominum accederet vtilitas, ſi quando vino haud aliter, atque medicamentis vterentur.

XXXII.

Arcanum duplicatum & tartarum vitriolatum eſſe quid vnum ac idem, hinc eosdem in corpus humanum edere effectus, nulli dubitamus.

XXXIII.

Ergo haecce, tanquam duo a ſe inuicem diſtincta corpora in eadem praeſcribere formula, abſurdiſſimum omnino eſt.

XXXIV.

Veneno omni repurgatus, fixusque mercurius, qui ab homine in ſacciperione duntaxat geſtatus, ex eodem miaſma venenatum quodcunque in ſeſe trahat; qui ſpaſmis, arrthrititi, Rheumatiſmo, atque eiusmodi malis, ab humorum acrimonia corroſiua exortis medeatur; qui virus venereum ex infecta iamiam perſona imbibat; quique demum in graſſantibus epidemiis, aut morbis contagioſis quibuscunque praeſtantiſſimum conſtituat praeſeruatiuum remedium, talis, inquam, mercurius haud ita pridem a famoſo circulatore quodam hic loci publice iactatus & venditus,

ſpe-

ſpecioſa ridiculaque chimaera eſt; vtinam mortalibus aeque innoxia!

XXXV.

Qui in annulo ſic dicto ſpaſtico romano, ab agyrta eodem ad ſpaſticas muſculorum contractiones ſoluendas, defluxionesque omnis generis cohibendas, atque ad alia, neſcio quae mirifice depraedicato fiduciam qualemcunque ponit, is, hercle! ab intellectu bubulo haud procul abeſſe, mihi videtur.

XXXVI.

Medicamenta ſic dicta antimelancholica pharmacopoeum exhilarant potius, ſubleuantque, quam aegrum.

XXXVII.

Effectus electricitatis ſiniſtros quam plurimos, imo deleterios contigiſſe, atque ideo eandem raro aut nunquam adhibendam eſſe, innumera docent obſeruata.

XXXVIII.

Pulueris radicis ipecacuanhae vim emeticam ſpecificam omnes clamant materiei medicae ſcriptores: ſed ſuper quantitate doſeos exhibendae lis hucusque fuit inter eos non exigua, nec hodiedum deciſa; licet facillime determinare potuiſſent, modo, quid ſub praeparatione eiusdem in officinis pharmaceuticis contingat, ratione reſinae, quam vehit, & quibusnam in partibus vehit, accuratius attendiſſent.

XXXIX.

XXXIX.

Mercurius in ſiphylide curanda ſpecificus : nec vllum aliud remedium hucusque cognitum depellendo huic malo par fuit.

XL.

Inunctionem mercurialem, in curam ſiphylidis radicalem, cautelis debitis inſtitutam, reliquis omnibus eſſe praehabendam, plura loquuntur.

XLI.

Mercurium, nimia copia in corpore haerentem, ope ſulphuris obtundi poſſe, vix credibile eſt.

XLII.

Quaelibet febris certum tempus ad ſui deſpumationem requirit.

F I N I S.



LIBRARY

S